

Motion till riksdagen 2024/25:3420

av **Martin Ådahl m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2024/25:100 2025 års ekonomiska vårproposition

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	3
1 Fokus för Centerpartiets vårmotion: värna jobben, företagen och tillväxten i tullkaoset	3
1.1 Sänkta skatter och kostnader för att värna jobb och företag.....	3
1.2 Omställning, utbildning och integration för jobb	4
2 Sammanfattning: jobb, klimat och landsbygd.....	4
2.1 Ett kraftfullt krispaket för att värna svenska jobb och företag i tullkaoset.....	4
2.2 Krispaket med sänkta kostnader för att värna svenska jobb och svensk tillväxt....	5
2.3 Rädda klimatomställningen i Sverige med grön el och miljöbilar	5
2.4 Investera i landsbygden – och totalförsvaret	6
2.5 Strypa resurserna till organiserad brottslighet	7
2.6 Reformtabell	7
3 Centerpartiets inriktning för den ekonomiska politiken.....	8
3.1 Det ekonomiska läget	8
3.2 Ett riktigt krispaket för jobben.....	9
3.2.1 Ska arbetslösheten ned måste kostnaderna för att anställa ned.....	10
3.2.2 Vi behöver få fart på småföretagens jobbskapande	11
3.2.3 Skydd mot småföretagens höga sjuklönekostnader	11
3.2.4 Omställningsrådgivning för exportföretag.....	12
3.2.5 Stärkt omställning för anställda	12
3.2.6 Arbetslinjen kräver en kompetenslinje	12
3.2.7 Stärkt integration.....	13
3.2.8 Effektiv arbetsmarknadspolitik	14

3.3 Klimat och energi	15
3.3.1 Byt ut fossilbilarna	16
3.3.2 Ny strategi för elförsörjningen	18
3.3.3 Vindkraften hämmas	18
3.3.4 Dubbelt så snabbt till en fjärdedel av kostnaden	18
3.3.5 Sänk elskatten och sluta straffa hushåll som producerar förnybar el	19
3.3.6 Det behövs ett textilkliv	20
3.3.7 Grönt rot	20
3.3.8 Höjt tempo i klimatanpassningsåtgärderna	21
3.4 Investera i landsbygden	22
3.4.1 Stärk vårdens tillgänglighet i hela landet	22
3.4.2 Infrastrukturen behöver mer än tomma ord	23
3.4.3 Behåll den statliga servicen i hela landet	24
3.4.4 Ett riktigt mål för Sveriges självförsörjning av livsmedel	24
3.4.5 Civilsamhällets infrastruktur	24
3.5 Hela totalförsvaret grunden för stärkt beredskap	25
3.5.1 Sveriges stöd till Ukraina måste öka	26
3.5.2 Strategisk reserv av biodrivmedel	27
3.6 Trygghet	27
3.6.1 Tillräckliga och rätt resurser till polisen	27
3.6.2 Inrätta ett kraftfullt Ekokrim	28
3.6.3 Lämnaprogram	28
4 Det finanspolitiska ramverket och de offentliga finanserna	29
4.1 Inriktning för framtida finansiering	29
4.2 En första bedömning av utgiftstakets nivå för 2028	29

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.

1 Fokus för Centerpartiets vårmotion: värna jobben, företagen och tillväxten i tullkaoset

I början av 2025 står Sverige inför en allvarlig ekonomisk kris till följd av det tullkaos som Trumpadministrationen skapat med sin destruktiva protektionism. Oförutsägbarheten i de amerikanska besluten har redan i sig drabbat handel, investeringar och anställningsplaner världen över, och i synnerhet gäller det exportberoende öppna ekonomier som den svenska.

Särskilt allvarligt är läget då Sverige under den sittande Tidöregeringen i över två år försummat jobb- och tillväxtpolitiken, med följden att arbetslöshetstalet redan före tullkrisen stigit snabbt till ett av västvärldens högsta, 8,8 procent trendmässigt i mars, samtidigt som återhämtningen kommit av sig. Den fördjupade arbetslöshetskrisen bidrar till utanförskap och kriminalitet och minskar resurserna till välfärden. Mer än någonsin behöver svensk ekonomi en riktig jobb- och tillväxtpolitik.

Vårändringsbudgetar har till syfte att möta ekonomiska förändringar som uppstår under innevarande år, men regeringen har varken förmått anpassa prognoserna, reformutrymmet eller konjunkturåtgärderna i vårbudgeten efter den uppkomna situationen. Detta trots att beredskapen borde ha funnits där för att Donald Trump som president skulle chockhöja tullarna så som han sagt. I stället har regeringens respons präglats av handlingsförlamning och vänta-och-se-politik, trots att effekten på världskonjunkturen och de finansiella marknaderna är här och nu och prognoserna redan har reviderats ned kraftigt. Att aktivt arbeta för att öka frihandeln med övriga handelspartner är utmärkt och nödvändigt, men inte tillräckligt; det krävs insatser på hemmaplan.

Centerpartiet anser därför att det är helt nödvändigt att Sverige nu gör kraftfulla både kortsiktiga och långsiktiga insatser för att ta ekonomin ur stagnation och hög arbetslöshet. Dessa insatser bör vara inriktade på att lyfta bördor från svenska företag, inte minst små företag, som gör det möjligt för dem att växa och att anställa, trots tullkaoset.

De bör också innehålla möjligheter till intensivare integration för att komma in på arbetsmarknaden och för människor att utbilda och vidareutbilda sig för att fylla de kompetensluckor som fortfarande finns på svensk arbetsmarknad.

Centerpartiet föreslår också att reformutrymmet anpassas efter den faktiska situationen och att hela det tillkommande utrymmet går till aktiv krisbekämpning med fokus på att dämpa kostnader.

1.1 Sänkta skatter och kostnader för att värna jobb och företag

Det mest självklara policyförslaget i en situation med hög arbetslöshet och kraftigt försämrade tillväxtutsikter är att sänka kostnaderna för att anställa, att sänka arbetsgivaravgiften med särskilt fokus på de lägre löneskikten, där många av de arbetslösa har möjlighet att få jobb, och på de små företagen som står för huvuddelen av jobbskapandet i

Sverige. Sänkta kostnader har också fördelen att de dämpar inflationen, där det finns oro för att Trumps tullkrig även slår igenom på ökade priser.

I denna motion föreslås därför att arbetsgivaravgifterna sänks för anställning av alla personer upp till medianlönen under två år och att de halveras permanent för de på de lägsta ingångslönerna. Detta utgör under 2025 en mycket kraftig kostnads- och skatte-sänkning på 15,8 miljarder kronor.

Små och växande företag väntas drabbas särskilt hårt av de försämrade exportutsikterna, samtidigt som de enligt statistiken skapar minst 4 av 5 nya jobb i Sverige. I denna motion föreslås därför att arbetsgivaravgiften sänks för de tio första anställda i ett företag under de två första åren. Detta väntas sänka kostnaderna för växande småföretag med 1,45 miljarder kronor om året.

Dessutom måste småföretagen slippa det sjuklöneansvar som regeringen just återinfört och som hindrar småföretagen från att anställa personer med en sjukdomshistoria. Centerpartiet föreslår ett återinfört högkostnadsskydd.

För att finna nya exportmarknader när den amerikanska stängs föreslås också ett särskilt rådgivande stöd för att i synnerhet mindre företag ska få stöd från svensk representation utomlands att etablera sig på nya marknader och navigera bland tullar och andra handelshinder.

1.2 Omställning, utbildning och integration för jobb

Samtidigt finns det ett fortsatt stort behov av att utbilda och vidareutbilda människor till de många kompetensluckor och den arbetskraftsbrist som finns parallellt med den mycket höga arbetslösheten inom många branscher och regioner.

Centerpartiet fullföljer våra stora satsningar på att stärka skolan och minska utslagen inför gymnasiet med att fördubbla de nationella yrkesutbildningarna, som ger vuxna möjlighet att studera på yrkesutbildningar på gymnasienivå via lämplighetsprov utan att ha full gymnasiekompetens.

Vi vill också se en kraftigt ökad satsning på omställning, i fråga om både möjligheterna att vidareutbilda sig mitt i livet med omställningsstudiestöd och möjligheterna att flytta. Detta utöver de länge efterlysta utökningarna av yrkeshögskolan och yrkesvux.

Sist men inte minst vill Centerpartiet i grunden förändra dagens lågintensiva integrationsinsatser till en högintensiv utbildning för alla vuxna som inte kommit in i jobb och svenska språket med ett intensivt år av praktik och utbildning, med tuffa krav och höga förväntningar. Sfi (svenska för invandrare) ska också göras om till arbetsplatsförlagd jobbsvenska med inriktning på jobb.

2 Sammanfattning: jobb, klimat och landsbygd

2.1 Ett kraftfullt krispaket för att värna svenska jobb och företag i tullkaoset

Sveriges öppna och exportberoende ekonomi kommer att drabbas hårt av det tullkrig som Trumpadministrationen inlett i början av 2025. Tullkrisen kommer i ett läge då Tidöregeringens försummelse av tillväxtpolitiken redan har lett till att Sverige har ett av

västvärldens högsta arbetslöshetstal och en svag tillväxt. Ställd inför tullkaoset har regeringen dessutom varit handlingsförlamad och intagit en vänta-och-se-attityd.

2.2 Krispaket med sänkta kostnader för att värna svenska jobb och svensk tillväxt

Centerpartiet föreslår därför ett krispaket i paritet med den kris som Trumps tullkaos har skapat, med kraftigt sänkta kostnader för svenska företag, främst sänkta skatter på att anställa, för att värna svenska jobb och svensk tillväxt:

- Sänkt arbetsgivaravgift för alla anställningar upp till medianlönen med permanent halverade arbetsgivaravgifter för ingångslöner.
- Sänkt skatt för småföretag. De tio första anställda i ett företag blir skattefria (utan arbetsgivaravgift) i två år.
- De små företagen slipper sjuklöneansvar när det högkostnadsskydd som Tidöregeringen avskaffat återinförs, så att små företag inte drar sig för att anställa personer med sjukdomshistoria.
- S.k. Grönt rot, avdrag för investeringar i grön teknik i hemmet, fördubblas till 100 000 kronor och breddas till energibesparande åtgärder.

De sänkta kostnaderna bidrar till att dämpa kostnadstrycket och därmed inflationen. Sammanlagt uppgår de sänkta kostnaderna för företagen till 22 miljarder kronor.

För att värna jobben föreslår Centerpartiet samtidigt förstärkta insatser för omställning och utbildning:

- Fördubbla de nationella yrkesutbildningarna.
- Kraftigt utökade resurser till anställdas möjligheter till vidareutbildning, främst genom omställningsstudiestöd.
- Mer resultatbaserat matchningsstöd till arbetslösa.
- Förstärkt integration där alla som inte kommit in i jobb erbjuds en intensiv integration under ett år, med höga krav, och där sfi (svenska för invandrare) omvandlas till arbetsplatsförlagd jobbsvenska.

2.3 Rädda klimatomställningen i Sverige med grön el och miljöbilar

Parallellt med den ekonomiska krisen befinner sig den svenska klimatpolitiken i kris sedan Tidöregeringens fossilbränslepolitik lett till mycket kraftigt stigande utsläpp, missade klimatmål och stopp för ny vindkraft och för försäljning av nya och begagnade miljöbilar. Svensk grön industri riskerar att tappa i konkurrenskraft.

Den ena delen av det räddningspaketet för klimatpolitiken som vi föreslår är att få fram mer och billigare grön el till hushåll och industri:

- Sänk dagens höga skatt på grön el så att den blir lägre än på fossil diesel.
- Bekosta kablar till havsbaserad vindkraft och påskynda och förenkla tillstånd så att ny kraft börjar byggas snarast.

- Fastighetsskatten på vindkraft på land ska gå direkt till berörda kommuner, och de som bor nära vindkraft ska få kraftfull återbäring så att vindkraftsparker inte stoppas som i dag.
- Fördubblat Grönt rot (se ovan) ger fler hushåll möjlighet att spara energi, klimatutrymme och pengar genom bl.a. solceller, laddboxar och värmepumpar.
- 60-öresregeln för egenproducerad solceller bibehålls för att uppmuntra till fortsatta investeringar i billiga solpaneler.

För att stoppa de rusande klimatutsläppen från biltrafiken bör samtidigt många fler hushåll, i synnerhet på landsbygden, ges ekonomisk möjlighet att byta till billiga begagnade eller nya miljöbilar: elbilar, laddhybrider och gas- eller etanolbilar.

- En ny miljöleasing ger möjlighet för minst 200 000 hushåll att för så lite som 1 500 kronor i månaden leasa en begagnad eller ny elbil, laddhybrid eller gasbil, genom en rabatt på 2 000 kronor per månad. Leasing gäller endast för billiga miljöbilar (leasing för max 5 000 kronor/månad).
- I stället för miljöleasing kan den som vill köpa en billig begagnad eller ny miljöbil välja en miljöbonus på 50 000 kronor.
- Sverige börjar bygga upp en strategisk reserv av närproducerade biodrivmedel för att stärka vårt totalförsvaret och minska beroendet av importerade fossila drivmedel.

2.4 Investera i landsbygden – och totalförsvaret

Den svenska landsbygden har under lång tid varit underinvesterad. I många svenska landsbygdskommuner står befolkningen med den sämsta vården, de sämsta skolorna och de sämsta vägarna och järnvägarna, men med den högsta skatten. Sverige klarar bara av att producera hälften av de livsmedel vi konsumerar – till skillnad från våra nordiska grannar. Detta är inte bara dåligt för landsbygden utan för vårt totalförsvarens förmåga i hela landet. Centerpartiet driver sedan länge en mycket snabbare utbyggnad av de svenska försvarsanslagen till minst 3 procent av BNP.

Centerpartiet kräver därför att de totala investeringarna på landsbygden i offentlig service och infrastruktur ska öka med 50 miljarder under kommande mandatperiod. Redan i vårbudgeten föreslår Centerpartiet insatser i närtid:

- En förstärkt beredskapsvård i hela landet, i fråga om både primärvård och akutsjukhus.
- Järnvägens underhåll och kapacitet förstärks och nattågslinjer byggs ut.
- Enskilda vägars underhåll förstärks.
- För att kunna nå 80 procents självförsörjningsgrad dubblas medlen till livsmedelsstrategin, som får konkreta mål och gårdsnära insatser.
- Civilsamhället stärks kraftigt med stöd till samlingslokaler, idrottsföreningar, friluftsliv, studieförbund och folkbildning, i stället för regeringens byråkratiska fritidskort.
- Gotland får en egen öpolitik till följd av sitt viktiga strategiska läge och sina ökade kostnader för kommunikationer.
- Resurser prioriteras inom Polismyndigheten till polisiär närvaro i hela landet och fler poliser i yttre tjänst för att trygga vardagen i utsatta områden.

2.5 Strypa resurserna till organiserad brottslighet

I början av 2025 har det också uppdagats hur den organiserade kriminaliteten i allt högre grad finansieras genom bedrägeriverksamhet, ekonomisk brottslighet och utnyttjande av offentliga system.

Centerpartiet föreslår därför nya sätt att strypa de ekonomiska resurserna och rekryteringen till organiserad brottslighet:

- Inrätta en specialiserad myndighet fört att stoppa ekonomisk brottslighet, Ekokrim, från 2026 – i stället för att montera ned Ekobrottsmyndigheten.
- Förstärk kraftigt avhoppprogram för unga som vill lämna kriminalitet.
- Säkerställ polisiär närvaro i hela landet.

Centerpartiet vill också i vårbudgeten förstärka insatserna för kvinnors trygghet genom ett lämnprogram för kvinnor som behöver ekonomisk trygghet när de ska ta sig ur en våldsam relation i hemmet.

2.6 Reformtabell

Reformer	2025	2026	2027
Ett riktigt krispaket för jobben			
Sänkta arbetsgivaravgifter – halverade för ingångslöner	15 780	6 563	6 563
10 första anställda skattefritt	725	1 450	1 450
Högekostnadsskydd för sjuklöneansvaret för små företag		2 600	2 600
Nationella yrkesutbildningar	150	350	350
Tuff integration – jobbsvenska, nystartsår	500	2 000	2 000
Omställningsstöd för anställda	250		
Exportföretagens anpassning till nya tullar	25		
Arbetsmarknadspolitik som fungerar – matchningstjänster	250		
Grön tillväxt och energi			
Grön leasing för att byta till miljöbil	2 000	5 000	5 000
Ökad produktion av kraftvärme	100	300	400
Teknikneutral ersättning för anslutning av ny elproduktion	900	1 600	1 900
Nytt elgarantisystem – utredning	2	2	2
Återföring av vindkraftsskatten till kommunerna direkt	350	540	570
60-öringen på såld solel		680	680
Sänkt elskatt	435	1 060	1 600
Grönt rot	4 350		
Innovation för återvinning av textilier	50	50	
Strategisk reserv av biodrivmedel	250	500	600
Klimatanpassning	50		
Åtgärda underinvesteringen i Sveriges landsbygd			
Vården – stärkt beredskap (inkl. Norrland och Gotland)	500	500	500
Akuta järnvägssatsningar inklusive räddade nattåg	500	150	150
Enskilda vägar	75		
Säkra servicekontoren i hela landet	50	75	100
Konkreta mål och medel för 80 % självförsörjningsgrad	80	80	80
Civilsamhällets infrastruktur – idrott, folkbildning och samlingslokaler	500	500	500

Reformer	2025	2026	2027
En svensk öpolitik, för Gotland	100		
Trygghet			
Avhopparprogram för att lämna gängkriminalitet	75	75	75
Inrätta Ekokrim		1 500	1 500
Stärkt polisiär närvaro i hela landet	500	500	500
Lämnaprogram inkl. lämnapeng	50	100	100
Bolagsverkets brottsbekämpning ska inte bekostas av företagen	14		
Finansiering			
Ny modell för a-kassan	3 856	7 600	7 300
Avskaffad skattereduktion för medlemsavgift till a-kassa	800	1 700	1 700
Färre riktade statsbidrag m.m. inkl. fritidskort	1 431	1 236	1 236
Ökat jämställdhetsfokus i föräldraförsäkringen		125	300
Avskaffat tvåbarnstillägg		1 300	1 300
Borttaget skatteundantag för fossil gas	100	200	200
Borttaget flyktingundantag för sjuk- och aktivitetsersättningen samt bortre parentes i sjukförsäkringen		800	900
Regeringskansliets byråkratiexpansion	200	500	500
Effektivare myndigheter	590	500	500
Effektiv arbetsmarknadspolitik	1 000	250	250
Samhall	1 200	2 400	2 400
Riktig elbilsstimulans	260	800	800
Landsbygdsfokuserat reseavdrag	400	800	800
Återvändningsbidrag	105	1 425	920
Flaskhalsintäkter går in i teknikneutral ersättning för elanslutning	900	1 600	1 900
Finansiering av Ekokrim		1 400	1 400
Omprioritering av anslag som motsvaras av egna satsningar	500	500	500
Behörighetsprov i stället för komvux	140	280	280
Grönt rot i stället för höjd subventionsgrad	4 350		
Tidigare avvísningar BP25	1 490		
Netto, jämfört med regeringen	-11 479	6 324	5 079

3 Centerpartiets inriktning för den ekonomiska politiken

3.1 Det ekonomiska läget

Det globala ekonomiska läget präglas just nu av en exceptionellt hög nivå av osäkerhet. Det har skapats enorm osäkerhet inte bara av USA:s president Donald Trumps s.k. Liberation Day utan också av de geopolitiska skiften som sker till följd av den amerikanska administrationens förändrade inställning, inte minst till kriget i Ukraina. Börser har sett stor volatilitet och ligger i de flesta fall betydligt lägre än före de dramatiska handelsbeskeden från USA, medan statsräntor också har sett stora rörelser, först upp betydligt i Sverige och Europa som svar på att finanspolitiken väntas bli mer expansiv för att klara kommande upprustning och sedan lägre när investerare söker alternativ till

amerikanska statsobligationer. Den svenska kronan har stärkts med ungefär 50 öre på bara några veckor, vilket i sin tur får negativa effekter på exporterande svenska företags konkurrenskraft¹.

Redan innan denna osäkerhetschock skapade oro på finansiella marknader och i företagens styrelserum var den svenska ekonomin inne i en mycket svag återhämtning. I regeringens prognos i vårpropositionen beräknas Sveriges tillväxt för 2025 uppgå till 2,1 procent, vilket skulle innebära att Sverige under året fortfarande skulle befinna sig i en lågkonjunktur med ett negativt BNP-gap på 1,3 procentenheter.

Förhoppningarna kring den svenska återhämtningen har baserats på att hushållen ska återfå förtroendet och öka sin konsumtion efter ett par mycket svaga år, men redan i mars sjönk hushållens konfidensindikator kraftigt till 89,8 – klart under normalläge. Konjunkturinstitutets BNP-prognos från den 26 mars ligger på 1,7 procent och då med ett antagande om genomsnittliga tullhöjningar på bara 10 procent från USA. Sedan dess och sedan regeringens prognos fastställdes har vi dock redan sett flera nedrevideringar² av tillväxtprognoserna för i år i de chockartade handelspolitiska utspelens kölvatten. Internationella valutafonden (IMF) har nyligen publicerat en uppdaterad prognos³ som pekar på BNP-tillväxt för Sverige på 1,86 procent (0,5 procentenheter lägre än i oktoberprognosen).

Euroområdet arbetslöshet var i februari 6,1 procent – den lägsta nivån sedan eurokrisen – medan siffran för Sverige har ökat drastiskt sedan regeringen tillträdde och låg på hela 8,8 i mars i år, säsongrensats och utjämnat. Antalet personer som varit arbetslösa i mer än sex månader och mer än tolv månader (långtidsarbetslösa) ökar också, och som regeringen själv konstaterar ökar andelen långtidsarbetslösa över tid. Många arbetssökande på Arbetsförmedlingen har enligt myndigheten svag konkurrensförmåga och kräver därmed åtgärder på både utbudssidan och efterfrågesidan av arbetsmarknadspolitiken.

Inflationen bedöms av flera bedömare ligga något över målet i år, och under årets inledande månader har det förekommit en hög prisökningstakt för vissa varor och tjänster, särskilt för livsmedel – både inhemskt producerade och importerade.

Regeringens prognos för svensk tillväxt ser sammantaget ut som en glädjekalkyl. Även utan tullkaoset inräknat låg i princip samtliga bedömare lägre än regeringens BNP-prognos för 2025. De som har publicerat estimat av effekterna av de tullnivåer som presenterades av Trump den 2 april bedömer att den kortsiktiga negativa effekten för svensk tillväxt är i storleksordningen 0,2–0,4 procentenheter.

I avsnitt 4 av denna motion beskrivs mer ingående hur våra bedömningar kring det ekonomiska läget påverkar vår syn på lämplig finanspolitik och följd effekter för vårändringsbudgeten.

3.2 Ett riktigt krispaket för jobben

Sverige behöver nu mer akut än på länge en kraftfull jobb- och tillväxtpolitik, som kan besegra arbetslösheten och pressa tillbaka den med hjälp av jobbskapande i växande småföretag.

1 Enligt Teknikföretagen med en negativ effekt motsvarande hela den stärkta konkurrenskraft som svenska företag sett sedan pandemin (10 % lägre enhetsarbetskostnad jämfört med euroområdet sedan 2019).

2 Swedbank, 2025-04-07, tror på BNP-tillväxt på 1,5 procent för 2025. Handelsbanken, 2025-04-09: 1,4 procent för 2025.

3 IMF (2025). World Economic Outlook – April 2025.

Endast en företagsvänlig politik kan få upp tillväxten och få ned arbetslösheten och utanförskapet samt stödja kampen för integration och mot segregation och kriminalitet.

3.2.1 Ska arbetslösheten ned måste kostnaderna för att anställa ned

Sverige har bland världens högsta kostnader för att anställa, där en särskilt stor andel i en internationell jämförelse utgörs av arbetsgivaravgifter⁴. Skattekillen från dessa, som till skillnad från inkomstskatterna är konstanta oavsett lönenivå för den som anställs, påverkar i synnerhet möjligheten att anställa personer som aldrig eller inte på länge varit i arbete, som arbetslösa och ungdomar.

Centerpartiet fick tidigare som en kompromiss igenom sänkta arbetsgivaravgifter för unga och sommarjobb, vilket enligt ny forskning bidrog till att ungdomsarbetslösheten föll och att småföretag kunde växa snabbare. Tidöregeringen höjde dock omgående denna skatt med minst 10,8 miljarder kronor per år, i ett läge då unga var särskilt utsatta på arbetsmarknaden till följd av de negativa effekterna på detaljhandeln och andra liknande branscher från inflationen.

Centerpartiet menar att det är nödvändigt att sänka kostnaderna för att anställa om vi ska kunna vända arbetslöshetskrisen. Det var viktigt före den enorma osäkerheten men är nu helt avgörande för att bidra till att företagen ska klara det mycket osäkra ekonomiska läge vi nu står inför.

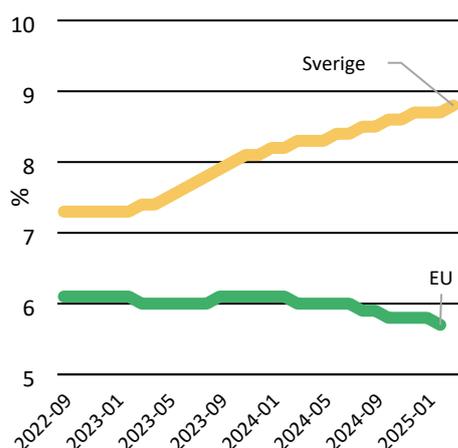
Därför föreslår Centerpartiets budgetmotion en mycket kraftfull sänkning av arbetsgivaravgifterna för alla löner upp till medianlön, dvs. upp till 35 600 kronor, och med en halverad arbetsgivaravgift på de lägsta lönerna. I vårt förslag är arbetsgivaravgifterna halverade på heltidsjusterade löner upp till 20 000 kronor per månad och sänkta med en utfasning upp till medianlön. Med anledning av det akuta läget vill Centerpartiet också se att sänkningen inte bara gäller under andra halvåret i år utan tvärtom sker retroaktivt från årsskiftet. Kostnaden för detta under 2025 uppgår enligt våra beräkningar⁵ till 15,8 miljarder kronor.

Från 2026 ska reformen fortsätta men med fokus på ingångslöner, dvs. upp till 27 000 kronor. Den sänkningen är permanent och på så sätt når vi dels unga som har svårt att komma in på arbetsmarknaden, dels personer som kommer in från arbetslöshet och utanförskap. På sikt menar Centerpartiet att arbetsgivaravgifterna bör sänkas generellt, eftersom de skapar en orimligt hög skattekill på arbete. Men till en början måste vi sänka de arbetsgivaravgifter som har udden riktad mot just de som kämpar för att komma in i varaktiga jobb.

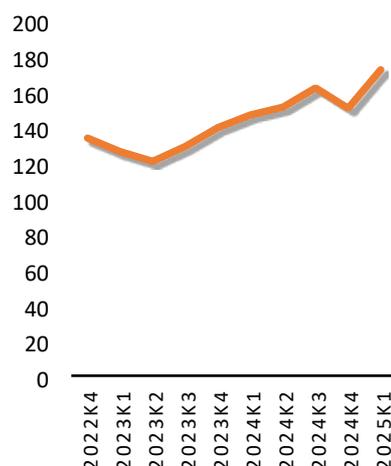
4 OECD (2024). Taxing wages 2024. Hämtad 2025-04-18.

5 Baserat på faktiska lönesummor för 2023. Nedsättningen skalas linjärt från 20 000 till 35 600.

Figur 1 a Arbetslöshet i Sverige och EU

Figur 1 b Antal tusen långtidsarbetslösa i Sverige

3.2.2 Vi behöver få fart på småföretagens jobbskapande

En av de viktigaste faktorerna för de små företagens tillväxt är möjligheten att anställa. Enligt statistik för de senaste 20 åren skapades 96 procent av nettotillväxten av jobb i Sverige inom företag som är yngre än tio år, och merparten av dessa nya jobb i företag med färre än 49 anställda. Att ta steget från enskild firma till arbetsgivare innebär en betydande utmaning, inte minst ekonomiskt. Antalet nystartade företag såväl som antalet människor de anställer har minskat och är nu på den allra lägsta nivån sedan finanskrisen. Genom att kostnaderna för att anställa sänks kan fler småföretagare ta steget och expandera sin verksamhet. Detta leder i sin tur till ökad omsättning, skatteintäkter och nya jobb.

Centerpartiet vill att företag som går från noll till upp till tio anställda ska vara undantagna arbetsgivaravgifter under de första två åren med anställda. Taket för nedsättningen ska vara 35 000 kronor i månadslön per anställd. Avdraget innebär en årlig besparing på 445 000 kronor för den företagare som går från noll till fem anställda, vilket innebär att företaget har råd att anställa ännu en person på ingångslön. Satsningen innebär att fler än 20 000 jobb i små och snabbväxande företag kan tillkomma. Reformen bedöms kosta staten 1 450 miljoner per år, med 700 miljoner som halvårseffekt under 2025.

3.2.3 Skydd mot småföretagens höga sjuklönekostnader

För små företag är också sjukskrivningar av anställda en stor risk för att det är svårt för ett litet företag att ersätta en sjukskriven anställd tillfälligt och i den mån man måste betala sjuklönen. Risken är uppenbar att ett litet småföretag inte vågar anställa personer med sjukdomshistoria, trots att det är just den typen av personer som kan få chans att komma tillbaka i arbete och utvecklas i småföretag. Därför är det avgörande hur stort ansvar för sjuklönen som ett företag måste ta.

Efter en lång debatt införde Alliansen ett tak för sjuklöneansvaret för små företag, ett högkostnadsskydd, som hade positiva effekter för småföretagen. Men efter sitt tillträde tog Tidöregeringen bort högkostnadsskyddet för att använda detta till att finansiera helt andra prioriteringar. Centerpartiet menar att det är mycket olyckligt att erfarenheterna av sjuklönens påverkan på småföretags möjligheter att anställa personer med sjukdomshistoria inte verkar betyda något för regeringen. Högkostnadsskyddet måste återinföras, och Centerpartiet räknar med att detta kan göras fr.o.m. 2026.

3.2.4 Omställningsrådgivning för exportföretag

För ett exportberoende företag, som många svenska både stora och små företag är, är plötsliga förändringar i tullarna en mycket svår osäkerhetsfaktor. Det är inte säkert att det går att ta ut kostnaden för tullarna i högre priser till slutkunden, särskilt i branscher med redan låga marginaler. Små företag har inte heller kapacitet att på kort tid hitta nya marknader och ställa om strategier och fraktrutter. Därför ser vi att berörda myndigheter, särskilt Business Sweden, ska få ett direkt tillskott på 25 miljoner kronor för att erbjuda tillfälligt förstärkt rådgivning till exportföretag som behöver nya marknader. Här tar vi inspiration av länder som redan hunnit uppleva effekterna av de plötsliga och höga tullarna i USA, som Kanada⁶, där denna åtgärd bland flera andra har införts de senaste månaderna.

3.2.5 Stärkt omställning för anställda

Till följd av den stora ekonomiska osäkerheten och dess effekter på exempelvis investeringar finns det stor risk att det kan innebära att fler som i dag arbetar blir arbetslösa på nytt.

Omställningsstudiestödet är från början tänkt att ha en konjunkturell variation, där det bör byggas ut särskilt under lågkonjunktur. Centerpartiet anser därför att omställningsstudiestödet bör förstärkas med minst 200 miljoner i år samt att de myndigheter som ansvarar för att handlägga detsamma bör få tillräckliga resurser i vårändringsbudgeten. Syftet med stödet är att möjliggöra omskolning och vidareutbildning, så att fler människor ska ges en bättre chans att utvecklas och fortsätta att vara attraktiva på arbetsmarknaden. Stödet är relevant och viktigt, inte minst i tider av lågkonjunktur, struktur-omvandling och snabb teknisk utveckling. Även i ett tuffare ekonomiskt läge kommer den kompetensbrist som företagen upplever i dag, med nästan 110 000 lediga jobb enligt Arbetsförmedlingen, att bestå. Då är det helt centralt att fler människor har möjlighet att vidareutbilda sig.

Samtidigt behöver en geografisk omställning underlättas, och där är regeringens och myndigheters insatser inte alls tillräckliga. I dag missgynnas både arbetslösa och företag som nu växer och söker efter rätt kompetens av att rörligheten på Sveriges arbetsmarknad är alldeles för låg. Här avsätter Centerpartiet 50 miljoner i vårändringsbudgeten för att bidra till att åtgärda detta.

3.2.6 Arbetslinjen kräver en kompetenslinje

I dag finns det en stor brist på gymnasialt yrkesutbildade inom flera områden på arbetsmarknaden. Svenskt näringsliv pekar på att om det inte sker en förändring kommer arbetsmarknaden att sakna 290 000 yrkesutbildade 2035. De bedömer vidare att 40 procent av en årskull behöver ta examen från ett yrkesprogram för att möta efterfrågan. Särskilt kritiskt är det inom vård och omsorg samt industriteknik.

Samtidigt som näringslivet skriker efter folk går en stor grupp i samhället utan varken jobb eller utbildning. En väg framåt för dessa kan vara utbyggd komvux, även yrkesvux. Men näringslivet efterfrågar personer som snabbt får rätt yrkeskunskaper genom korta och anpassade utbildningar, inte minst inom områdena industri, bygg och naturbruk. Mot bakgrund av detta vill vi att fler ska få möjlighet att gå en s.k. nationell yrkes-

⁶ Canada Trade Commissioners hemsida. Hämtad 2025-04-18.

utbildning, som särskilt riktar sig till vuxna utan gymnasieexamen. Utbildningsformen bedrivs inom ramen för en pilotverksamhet 2024–2026 av Myndigheten för yrkeshögskolan. Utbildningen är i sin grund tvåårig och består i huvudsak av praktiska moment. De utbildningar som anordnas i dag är bygg och anläggning, el och energi, fordon och transport, industriteknik, naturbruk och VVS och fastighet. Vi vet i dag att de elever som genomgår en gymnasial yrkesutbildning har en hög etablering på arbetsmarknaden. En satsning på de nationella yrkesutbildningarna skulle således både skapa fler vägar till livsresor och lösa delar av näringslivets kompetensbehov.

Utbildningsanordnare kan i dag söka statsbidrag för utbildningen. Statsbidraget ligger på 25 miljoner kronor. Kostnaden för en elev på ett yrkesprogram är i snitt 150 000–200 000. Då det i dag finns 730 platser på ett nationellt yrkesprogram innebär detta att statsbidraget täcker endast en mycket liten andel av kostnaden. Övriga kostnader täcks av arbetsgivarna.

För att både fler anordnare ska vilja erbjuda nationell yrkesutbildning och fler elever ska kunna gå utbildningen bedömer vi att staten behöver stå för en större andel av ersättningen än i dag. Inom ramen för vårändringsbudgeten avser regeringen att öka antalet platser till ca 2 250. Myndigheten för yrkeshögskolan bedömer dock att det finns potential att fyrdubbla platserna på kort sikt och öka dem ytterligare på medelkort sikt. Därför anser vi att platserna bör öka till 3 000 redan höstterminen 2025 och minst 5 000 platser 2026 och avsätter 150 miljoner kronor för 2025. För 5 000 platser bedömer vi att anslaget behöver öka till 350 miljoner 2026. En del av anslaget kommer även att behöva användas för marknadsföringsinsatser och strukturer för att matcha dessa utbildningar med arbetslösa, så att platserna fylls.

Alla förtjänar en bra skolgång alldeles oavsett hur många år ens föräldrar gått i skolan, vilket språk man talar hemma eller vilka förutsättningar man har att ta till sig undervisningen. Så ser det verkligen inte ut i dag. År 2024 lämnade nästan 20 000 elever grundskolan utan behörighet till gymnasiet.⁷ Det motsvarar en sjättedel av alla som går ut nian varje år. Utslagningen har ökat de sociala klyftorna i samhället och bidragit till att företag fått det allt svårare att hitta kompetent arbetskraft, vilket försvagat deras konkurrenskraft.⁸ Därför vill också Centerpartiet slopa behörighetskravet till yrkesgymnasiet på minst åtta godkända betyg, varav tre av dessa ska vara i svenska, engelska och matte. Urvalet ska i stället ske i konkurrens med grund i studenternas betyg i sin helhet, tidigare utbildning och fallenhet för särskilda praktiska moment.

3.2.7 Stärkt integration

För vissa grupper i samhället är det svårare att göra livsresor i dag. För utrikesfödda generellt är misslyckad integration en grundorsak till att många livsresor inte blir av. För inrikesfödda var arbetslösheten 5,7 procent 2024, medan den för utrikesfödda var 16,2 procent år 2024. Den varierar även stort mellan olika grupper av utrikesfödda, där vissa grupper ligger markant över 20 procent. Här är också utbildningsnivån igenomsnitt lägre. För att göra störst skillnad för arbetslösheten och få fler människor i egen försörjning så bör ett stort fokus riktas hit. Integrationspolitiken har fel fokus, och vi

7 Skolverket (2024). Slutbetyg i grundskolan – Våren 2024. Publicerad 2024-09-26. Hämtad 2025-04-19.

8 Svenskt Näringsliv (2023). Vem ska göra jobbet? Företagens kompetenslarm och kommunernas roll i att komma till rätta med kompetensbristen.

https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/5cfm15_vem_ska_gora_jobbetpdf_1199322.html/Vem_ska_gora_jobbet.pdf. Hämtad 2025-04-19.

behöver börja investera i de personer som kommit hit från andra länder och som ska kunna bidra och ta framtidens jobb.

Svenska språket är ofta den första och största barriären för att ta sig in på arbetsmarknaden. Beroende på utbildnings- och språkbakgrund så kan det också vara olika svårt att ta snabbt ta till sig det svenska språket; de som står allra längst bort ifrån arbetsmarknaden har ofta särskilt svåra utgångspositioner här. Några problem med befintlig svenskundervisning inom sfi är brist på behöriga lärare och brist på individanpassning i undervisningen samt få sammanhållna undervisningsgrupper, kopplingen till arbetsmarknaden och varierande kvalitet beroende på utbildningsanordnare. Mindre justeringar har gjorts av regelverket kring sfi, men många av de grundläggande problemen kvarstår.

Det krävs en tydlig ambitionshöjning för undervisningen i svenska men också ett skifte i fokus. Vi vill se att sfi görs om till jobbsvenska med två tydliga spår: ett för personer med kortare utbildningsbakgrund, där syftet med utbildningen är att snabbt komma ut i arbete, och ett med fokus på akademisk svenska för dem med längre utbildningsbakgrund. Resultatet ska vara ett jobbsvenskacertifikat. Ett krav ska vara att utbildningen kombinerar språkundervisningen med yrkesförberedelser, och alla som anordnar språkundervisningen ska ha ett nära samarbete med arbetsgivare inklusive platser för arbetsplatsförlagt lärande. Det krävs fler och bättre utbildade lärare i svenska samt ett krav på anordnarna att varje elev får en individuell plan från både läraren och en studie- och yrkesvägledare. För att snabbt underlätta omställning till en ny kursplan och ett upplägg som är mer integrerat med näringslivets behov samt mer resurser för ökad kvalitet anser Centerpartiet att medel bör skjutas till i vårändringsbudgeten under 2025, och för att underlätta för kommuners planering bör medel även avsättas för kommande år.

Centerpartiet föreslår också en intensiv jobborienterad integration under ett år, det vi kallar ett nystartsår. Alla som ännu inte kommit in i arbete eller har svenska språket, inte sällan kvinnor som emigrerat som flyktingar till Sverige med sina familjer, och som bedöms ha eller bör kunna ha arbetsförmåga ska ta del av ett nystartsår med kombinerade studier på heltid i svenska och yrkeskunskaper för den kortaste vägen till jobb. Efter avslutade studier ges automatiskt rätt till etableringsjobb för ett snabbt inträde på arbetsmarknaden. Deltagande i nystartsår är ett krav för alla som i dag får sin försörjning från det offentliga. Ingen skillnad ska göras på om du kommit som nyanländ i Sverige eller fastnat i ditt utanförskap utan arbetslivserfarenhet eller språk efter många år i landet. I gengäld kommer svenska staten att satsa fullt ut på att en förändring ska ske, och du kommer att tilldelas en mentor som själv gjort denna resa från utanförskap till arbete och språk som kommer att följa upp din resa. Förebilden ska vara de intensiva integrationsprogram som framgångsrikt genomförts i Tyskland och i Sverige med bl.a. Etableringslyftet i Stockholmsregionen. För båda dessa reformer avsätts 500 miljoner 2025 och 2 000 fr.o.m. 2026.

3.2.8 Effektiv arbetsmarknadspolitik

Med mycket hög arbetslöshet är det viktigt att alla resurser till att hjälpa arbetslösa används effektivt och med varaktiga jobb som mål. Att matcha arbetslösa mot rätt arbetsgivare och att arbetsgivare matchas mot sökande som de är beredda att anställa är en avgörande del av statens stöd till arbetslösa. Men tyvärr används fortfarande mellan 20 och 30 miljarder kronor av stödet till Sveriges arbetslösa mycket ineffektivt. Hur mycket bättre hjälpen för att få kompletterande kunskaper och att matchas mot rätt arbetsgivare skulle kunna vara visas av den hjälp som de som redan har jobb får när de

blir arbetslösa. De får hjälp genom omställningsorganisationer ägda av arbetsmarknadens parter, en hjälp som utförs av externa och resultatbaserade företag och som förstärks genom den stora överenskommelse om arbetsrätten och om omställning som slöts mellan arbetsmarknadens parter och med regeringen under förra mandatperioden.

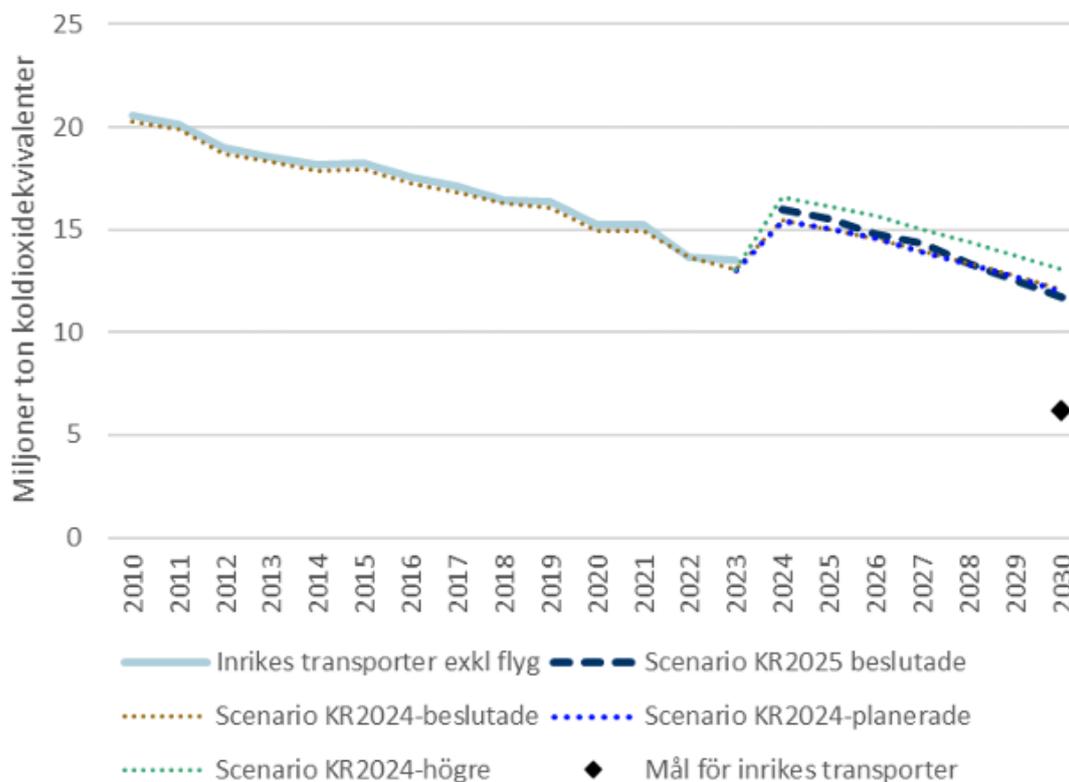
De flesta arbetslösa får dock hjälp genom Arbetsförmedlingen, och där är stödet i dag mycket ojämnt. En del av hjälpen kommer via kommunerna, som ofta i små kommuner samarbetar med ett lokalt arbetsförmedlingskontor med lokala kontakter. Men en stor del går via hjälp genom Arbetsförmedlingen som inte ger tillräckliga resultat per investerad krona. Centerpartiet har därför försökt genomföra att Arbetsförmedlingen, liksom i framgångsrika länder, ska anlita externa jobbförmedlare som får betalt efter hur väl de lyckas få personer varaktigt i jobb och efter hur lite utbildning och jobberfarenhet personen har. Dessa s.k. matchningstjänster har inte utvecklats färdigt hos Arbetsförmedlingen och ger t.ex. fortfarande inte tillräcklig ersättning för att få långtidsarbetslösa i jobb. Trots detta har matchningstjänsterna haft oväntad framgång, med över hälften som nås av dem som kommer i arbete sedan försöken börjades 2021. Men i stället för att utöka matchningstjänsterna så att de når fler har regeringen låtit Arbetsförmedlingen bromsa dem och återigen satsa på egna program som inte är resultatbaserade och som ofta resulterar i förvaring i stället för att man hamnar i arbete. Centerpartiet föreslår i samband med vårändringsbudgeten att resurser tydligt styrs över från Arbetsförmedlingens byråkrati till matchningstjänster, i synnerhet riktade till långtidsarbetslösa, samt att Arbetsförmedlingen slutar att lägga ned de små effektiva kontoren på den svenska landsbygden som samarbetar väl med kommunerna.

3.3 Klimat och energi

Sverige var länge ett klimatföredöme för världen, med stark tillväxt samtidigt som utsläppen minskade kraftigt. På bara två år har Tidöregeringen skapat en självförvållad kris för klimatomställningen och elektrifieringen i Sverige. De viktigaste styrmedlen för att minska klimatutsläppen har tagits bort utan att ersättas med något annat samtidigt som tiotals miljarder lagts på fossila bränslen. Utsläppen ökar kraftigt, och inget av klimatmålen kommer att nås. Naturvårdsverkets senaste underlag till klimatredovisningen konstaterar att det finns ett gap på 19 miljoner ton växthusgaser för att nå nettonollmålet 2045 och att det saknas styrmedel från regeringen för att åtgärda det.⁹

⁹ Naturvårdsverket (2025). Skrivelse: Naturvårdsverkets underlag till regeringens klimatredovisning 2025. 2025-04-11.

Figur 2 Avståndet till klimatmålen har ökat med regeringens politik¹⁰

I rapport efter rapport konstateras att regeringens klimatpolitik är bristfällig, och den är också djupt skadlig för Sverige. I stället för att minska utsläppen från trafiksektorn har regeringen valt att höja skatten på el och ersatt en fungerande miljöbilsbonus med en misslyckad skrotningspremie. Den förda politiken kommer att kosta i jobb, företag och böter till EU. Sverige måste tvärtom ta ett globalt ansvar genom att vara föregångare i klimatarbetet. Med grön tillväxt kan vi skapa jobb, utveckla fossilfria tekniker och stärka det ekonomiska välbefindandet, samtidigt som vi värnar individens frihet och planetens välbefindande. Centerpartiet vill se decentraliserade lösningar anpassade till lokala behov och resurser. Samtidigt krävs en tydlig politisk vilja för att skapa incitament för människor och företag att minska sina koldioxidutsläpp. Det är tydligt att det mest akut bygger på två delar: att minska utsläppen från transportsektorn och att klara elektrifieringen genom att tillföra mer grön el.

3.3.1 Byt ut fossilbilarna

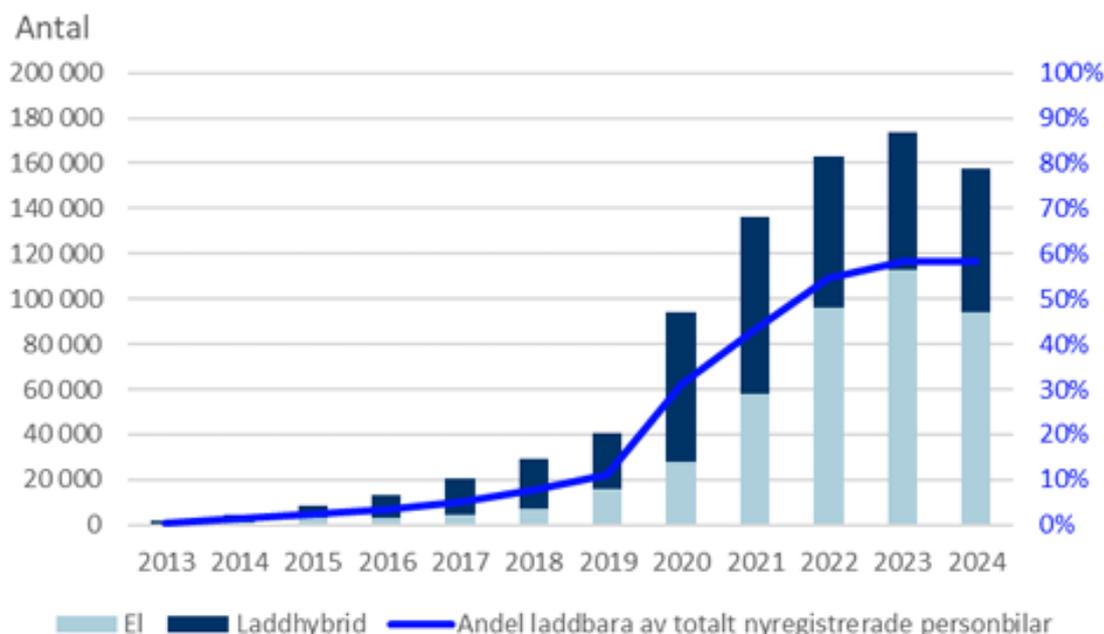
Eftersom regeringen avskaffat eller försämrat andra styrmedel för att minska utsläppen är den nu helt beroende av elektrifieringen av bilarna, som tvärt stannat av. En tydlig effekt av regeringens politik är den dramatiska omsvängningen av den svenska hemmamarknaden för laddbara fordon. Andelen av nybilsförsäljningen som inte är fossildriven har minskat, och det är billigare att ha en bil som går på fossilt drivmedel än en som går på el. Det har blivit mycket dyrare att byta till elbil, vilket leder till att andelen bensin- och dieselbilar växer. Svenskarna har, enligt en mätning från Infostat, inte längre råd att byta till miljöbil och Sverige töms på elbilar när hushållen inte har råd att köpa dem. För att åtgärda detta har Centerpartiet i budgetmotionen för 2025 drivit på för att 100 000

¹⁰ ibid.

fler laddbara bilar ska säljas genom en folkbonus för köp, leasing eller lån till miljöbilar på 50 000 kronor.

Samtidigt har regeringen infört en skrotningspremie som hittills använts av drygt 400 personer. Skrotningspremien är dessutom komplicerad och svarar inte alls upp mot den ekonomiska verklighet som svenska hushåll, som vill men inte har möjlighet att byta till en ny elbil, möter.

Figur 3 Laddbara bilar som andel av nybilsförsäljningen minskade 2024¹¹

Nu behövs en kraftfull strategi för att vända utvecklingen. Centerpartiet föreslår som komplement till folkbonusen en subventionerad miljöleasing med 2 000 kronor/månaden från staten upp till hälften av leasingkostnaden. Detta är riktat till billiga begagnade eller nya bilar, inklusive billiga hybrider, billiga elbilar och gasbilar. Förslaget riktas i första hand till hushåll på landsbygden, där tillgången till kollektivtrafik är låg och behovet av bil är stort. Andelen elbilar är lägst i landsbygdskommuner¹², där tillgången till egna transportmedel är som viktigast. Med en sådan miljöleasing kan den månatliga leasingkostnaden för de billigaste elbilarna komma ned till som mest 1 500 kronor. Stödet kan dock bara fås för bilar med en ordinarie leasingkostnad på 5 000 kronor per månad. Med en total budget på 5 miljarder kronor som Centerpartiet föreslår från 2026, och motsvarande halvårseffekt för 2025, innebär detta att 200 000 hushåll per år kan ta del av detta och byta till eller skaffa en fossilfri bil.

Denna åtgärd är också i linje med vad EU-kommissionen under våren har påpekat att alla medlemsländer bör införa skyndsamt som en del av handlingsplanen för fordonsindustrin.¹³

11 ibid.

12 Trafikanalys. Fordon på väg (mars 2025).

13 European Commission (2025). Industrial Action Plan for the European automotive sector (COM(2025) 95). Hämtad 2025-04-17.

3.3.2 Ny strategi för elförsörjningen

Krisen för försörjningen av grön el pågår alltjämt. Den stora tillförsel av el som finns tillgänglig kommande år är vindkraft, solel, vattenkraft och kraftvärme, vilket framgår tydligt av Centerpartiets nyligen publicerade rapport *Ny strategi för Sveriges elförsörjning*¹⁴. Men på grund av regeringens senfärdighet och ovilja har i stort sett hela den tillförseln av ny elproduktion blockerats.

3.3.3 Vindkraften hämmas

Vindkraft på land har blockerats i väntan på den utlovade ersättning till närboende som föreslogs i regeringens utredning Värde av vinden och återföring av fastighetsskatten på vindkraft till kommunerna. Utredningens förslag ska efter ett års fördröjning genomföras, men överföringen av fastighetsskatten kommer endast ske till del och i form av ett tillfälligt bidrag och inte en permanent ersättning. Beviljandegraden har ökat något efter stödet som aviserades i budgetpropositionen, men det var ändå kommunalt nej till 63 procent av alla aktuella vindkraftsprojekt under 2024.¹⁵ Inget stöd har heller ännu betalats ut; det kommer att dröja till någon gång under 2026, enligt statsrådet Busch¹⁶, och riskerar att fastna i invecklad byråkrati. Därför menar Centerpartiet att fastighetsskatten på vindkraftsel måste föras till kommunerna långsiktigt och fullständigt, som i Finland och Norge, inte skickas som en del av ett riktat statsbidrag.

Samtidigt har de planerade vindkraftsparker till långt ut till havs som ska fördubbla den svenska elproduktionen blockerats av regeringens förbud mot att finansiera anslutningar till havsvinden. Som en följd av stoppet för kablarna meddelade förra året Vattenfall att man inte bygger Kriegers flak, en vindkraftspark som hade givit el till en halv miljon sydsvenska hushåll. Nu väntar högre elpriser och tusentals jobb hotas, enligt Sydsvenska Handelskammaren. Regeringen är bakbunden av Tidöavtalets förbud mot att använda Svenska kraftnäts flaskhalsintäkter, som just ska användas till att bygga överföring och anslutningar som minskar regionala flaskhalsar. Centerpartiet avsätter därför utrymme i budgeten för detta i väntan på ett annat beslut kring flaskhalsintäkterna, så att kablarna byggs och hushåll och företag i södra Sverige får den elproduktion de behöver.

3.3.4 Dubbelt så snabbt till en fjärdedel av kostnaden

I stället för att som regeringen ställa allt hopp till subventionerad kärnkraft som står klar tidigast 2040 menar Centerpartiet att vi genom effekthöjningar och flexiblere användning av befintlig kraft kan täcka ett ökat elbehov och ha det på plats dubbelt så snabbt till en fjärdedel av priset. Förutom incitamenten och regelverken för vindkraft, som beskrivits ovan, handlar det om att skala upp kraftvärmerna, som är viktig i söder, liksom åtgärder som moderniserar och utökar vattenkraften i norr. Energimyndigheten har tagit fram en fjärrvärme- och kraftvärmestrategi samt potentialrapport som visar att det finns en lönsam utbyggnadspotential på ungefär 800 MW och att ytterligare 1 000 MW sannolikt skulle vara samhällsekonomiskt lönsam, vilket motsvarar närmare två kärnkraftsreaktorer till en kostnad om bara 3–4 miljarder kronor. Därför föreslår Centerpartiet att vårändringsbudgeten innehåller ett initialt investeringsstöd om 200 miljoner kronor för elproduktion

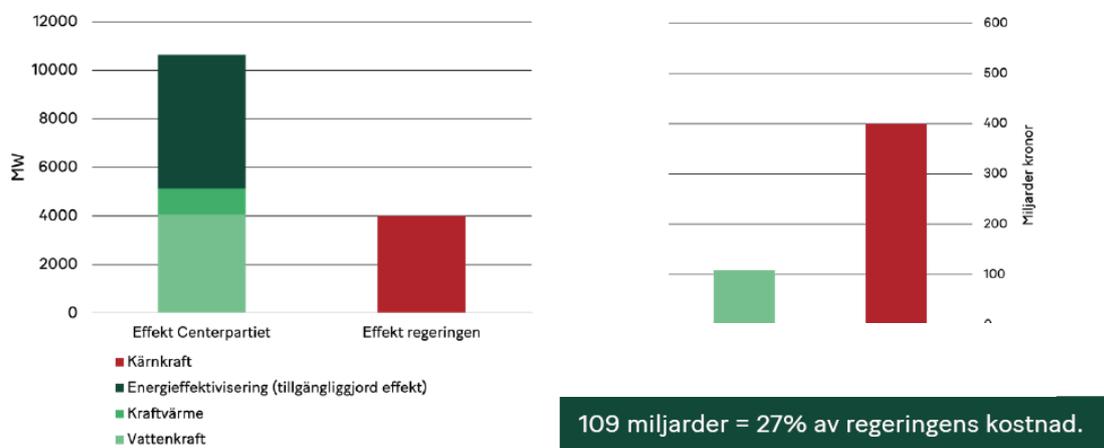
14 Centerpartiet (2025). Ny strategi för Sveriges elförsörjning. Publicerad 2025-03-19.

15 Westander, H. och Kaufmann, W. (2025). Kommunala vetot landbaserad vindkraft 2020–2024.

16 Skriftlig fråga 2024/25:725 besvarad 2025-02-05 av Ebba Busch (KD). Hämtad 2025-04-17.

i främst mindre fjärrvärmeanläggningar och att detta utökas kommande år för att på kort tid åstadkomma en betydande utbyggnad av reglerbar elproduktion. Genom en teknik-neutral ansats får vi ett betydligt mer ansvarsfullt nyttjande av skattebetalarnas pengar än med regeringens ensidiga kärnkraftsplaner.

Figur 4 Effekt respektive kostnad för Centerpartiets¹⁷ och regeringens energiförslag

Vi vill också snabbt utreda införandet av en ny flexibilitetsmarknad i form av ett elgarantisystem med effektupphandling. Det skulle täcka upp med produktion från flexibla källor de få timmar om året som ordinarie elsystem inte räcker till och minska de största fluktuationerna i elpriset när det inte blåser och solen inte skiner. Det prissätter och ökar lönsamheten i planerbar och flexibel kraftproduktion för att kapa pristopparna. Ersättningen ska kunna gå till befintliga kraftverk som med enkla och kostnadseffektiva medel kan skruva upp produktion i en befintlig anläggning och även innefatta exempelvis gårdsstöd för biogasturbiner.

3.3.5 Sänk elskatten och sluta straffa hushåll som producerar förnybar el

Det ökande elbehovet baseras på en snabbare takt i elektrifieringen av det svenska samhället, som är avgörande för förutsättningarna att nå Sveriges klimatmål och möjliggöra för fler att vara en del av omställningen. Samtidigt är just nu skatten på fossila bränslen lägre per energienhet än den är på elektrisk kraft. Incitamentet för att ställa om har kraftigt försämrats av den här regeringen för både hushåll och företag. Centerpartiet vill slopa indexeringen av elskatten, vilket innebär en skattesänkning under året jämfört med regeringen på 1,2 öre per kWh och därefter ökande i takt med att elskatten fortsätter att stiga medan den i vårt förslag har frysts tills vidare på 42,8 öre per kWh. Med en halvårseffekt beräknas detta minska intäkterna under inkomsttitel 1431 med 435 miljoner 2025, 1 060 miljoner 2026 och 1 600 miljoner 2027.¹⁸

Regeringens ovilja mot förnybar el får också sitt uttryck genom att regeringen trots 60 miljarder i reformutrymme i 2025 års budget aviserade att 680 miljoner måste sparas genom vad vi anser vara en ny ”solskatt” där man avskaffar möjligheten för villaägare som satt upp solpaneler och vill bidra till sin egen elförsörjning att mata in obeskattad solet för 60 öre per kWh. I det senaste budgetbeslutet bestämde regeringen att denna skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska avskaffas från 2026.

¹⁷ Centerpartiet (2025). Ny strategi för Sveriges elförsörjning. Publicerad 2025-03-19.

¹⁸ Pm Fi2024/01008.

Centerpartiet anser att det finns goda skäl för att behålla denna reduktion för att fortsätta att stimulera etableringen av egna anläggningar för förnybar elproduktion, särskilt solceller, och det är ytterligare en förändring från den här regeringen som innebär otydliga och oförutsägbara villkor för elmarknaden. Av detta skäl minskar inkomstitel 1140 med 680 miljoner kronor från 2026 i Centerpartiets alternativ.

3.3.6 Det behövs ett textilkliv

Sverige saknar i dag infrastruktur och teknik för återvinning av textilier. Vid årsskiftet blev det förbjudet att slänga textilier i hushållssoporna, och ansvaret för insamlingen ligger på kommunerna. Konsekvenserna av detta har bl.a. blivit att många kommuner skickar stora mängder textilavfall till Litauen, där en stor del trasiga kläder bränns upp, något som också sker i Sverige. I det långa loppet riskerar vi att förtroendet för avfallshandling och återvinning i Sverige tar skada, vilket i förlängningen kan leda till att människor slutar att sortera sitt avfall över huvud taget.

Det pågår ett arbete i EU för att införa ett producentansvar för textilier, vilket skulle innebära att de som säljer nya kläder blir tvungna att bygga upp den infrastruktur som saknas i dag. Detta kan dock ta lång tid, och bättre hantering av textilavfallet behövs mycket tidigare än så. I väntan på ett sådant producentansvar behövs ett nationellt stöd till innovation för textilåtervinning och uppskalning av mindre återvinningsprojekt som redan finns i dag. Det finns tekniska utmaningar för textilåtervinning kring bl.a. nya återvinningstekniker och metodutveckling för automatiserad sortering av textilier. Dessa typer av innovation ska det vara möjligt att söka innovationsstöd för genom det som Centerpartiet kallar Textilklivet. För detta menar vi att vårändringsbudgeten borde innehålla ett stöd om 50 miljoner, administrerat av Naturvårdsverket.

3.3.7 Grönt rot

Klimatomställningen sker, som beskrivits ovan, genom att gammal fossil teknik byts ut mot ny som drivs av fossilfri energi. I Centerpartiets rapport om en ny strategi för energiförsörjningen ingår också som ett viktigt ben ett fortsatt högt tryck för energieffektivisering. Centerpartiet ser mycket positivt på det gröna avdraget (skattereduktion för installation av grön teknik) som en viktig komponent för att åstadkomma denna lägre energiintensitet. Det gröna avdraget inkluderar installation av solceller (avdrag på 20 procent), system för lagring av egenproducerad el (avdrag på 50 procent) och laddningspunkt för elfordon (avdrag på 50 procent). Taket för skattereduktion för grön teknik är i dagsläget på 50 000 kronor per person och år.

Regeringen har mitt i denna tid av omställning bestämt i budgeten för 2025 att subventionsgraden för installation av solceller ska minska från 20 till 15 procent, vilket kommer att börja gälla fr.o.m. den 1 juli 2025. Dessutom slopar regeringen skattereduktionen för såld solel fr.o.m. den 1 januari 2026.

Samtidigt lägger regeringen nu i vårändringsbudgeten 4,35 miljarder på att tillfälligt höja subventionsgraden för rotavdraget från 30 till 50 procent. Detta motiveras som en konjunkturfrämjande åtgärd, inriktad på byggbranschen som har varit extra konkursdrabbad. Maxtaket förblir oförändrat på 50 000 kronor per person och år, och den höjda subventionsgraden gäller enbart på beställningar gjorda den 12 maj t.o.m. den 31 december 2025. Med tanke på handelskrig, global ekonomisk osäkerhet och det stigande byggkostnadsindexet kommer kostnaden för renovering och tillbyggnad fortsätta att öka, och

taket på 50 000 kronor kommer därmed att begränsa möjligheten för hushåll att möta ökande kostnader.

Rotavdraget har sedan införandet haft positiva effekter och stor betydelse för att jobb som tidigare utförts svart har blivit vita, och det har lett till fler jobb inom den regelstyrda, skattebetalande delen av ekonomin. Men med tanke på handelskrig, global ekonomisk osäkerhet och det stigande byggkostnadsindexet kommer kostnaden för renovering och tillbyggnad att fortsätta att öka, och taket på 50 000 kronor kommer därmed att begränsa möjligheten för hushåll att möta ökande kostnader. Flera remissinstanser, som Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet och Tillväxtanalys, har också pekat på att valet av åtgärd och utformningen av densamma – höjd subventionsgrad inom rotavdraget – har sysselsättningseffekter som troligen är mycket begränsade och till en högre kostnad än andra alternativa åtgärder. Andra, som TCO, framhåller att det relativt stora finanspolitiska utrymme som avsätts för åtgärden ”skulle kunna finna betydligt samhällsnyttigare användning”.

Jämfört med regeringens tillfälligt höjda subventionsgrad av rotavdraget väljer Centerpartiet att satsa på det gröna avdraget genom att utöka skattereduktionen för installation av grön teknik. Centerpartiet vill se ett höjt maxtak för det gröna avdraget, från 50 000 till 100 000 kronor per person och år. Den globala ekonomin präglas av osäkerhet och höjda materialkostnader, varför en höjning av maxtaket är mer motiverad än en tillfällig höjning av själva subventionsgraden. Dessutom vill Centerpartiet se en bredare inkludering av fler energieffektiviserande åtgärder under det gröna rotavdraget, såsom installation av värmepumpar, isoleringsåtgärder och energieffektiva fönster. Ett ökat maxtak för det gröna avdraget och inkludering av fler energieffektiviserande åtgärder förväntas uppfylla syftet med regeringens förslag om ökad sysselsättning i byggbranschen, eftersom det innebär incitament för fler och större installationer av grön teknik, samtidigt som vi genom att inkludera fler energieffektiviserande åtgärder minskar utsläppen.

Förslaget om en dubbling av maxtaket innebär dubblade utgifter. Under 2024 var utgiften för skattereduktion för installation av grön teknik 3,4 miljarder kronor. Utgiften förväntas bli större med tanke på inkluderingen av fler energieffektiviserande åtgärder. Därmed minskar inkomsttitel 1161 med 4,35 miljarder kronor 2025.

3.3.8 Höjt tempo i klimatanpassningsåtgärderna

Hela samhället påverkas av det förändrade klimatet. Under lång tid har det blivit tydligt för alla och envar att vårt moderna samhälle är sårbart mot konsekvenserna av ett allt varmare klimat med enorma skogsbränder, skyfall, smältande isar och värmeböljor som följd. Det innebär att vi behöver vidta åtgärder för att anpassa alla delar av vårt samhälle, från samhällsplanering och fysisk planering till vatten och avlopp, energiförsörjning, skogsbruk och jordbruk, industrier och besöksnäring m.m. Ur ett beredskapsperspektiv handlar det inte bara om infrastrukturen utan också om att uthålligheten stärks och att det finns tillgång till reservvattentäkter, nödvatten, reservkraft och andra kritiska resurser såsom kemikalier för rening så att dricksvattenproduktionen kan fortsätta även under störda förhållanden. Stigande medeltemperaturer och de senaste årens återkommande väderextremer med såväl hård torka som kraftiga översvämningar visar på klimatförändringarnas påverkan. För att hantera detta måste också det svenska jordbruket intensifiera sina anpassningsåtgärder. Med en aktiv politik för klimatanpassning kan vi förhindra stora produktionsbortfall. Det kräver inte minst kraftfulla och långsiktiga

åtgärder för en säkrare och jämnare vattentillgång under växtsäsongen. Centerpartiet avsätter 50 miljoner kronor i vårändringsbudgeten för ett höjt tempo i åtgärderna.

3.4 Investera i landsbygden

Sverige har under lång tid underinvesterat i landsbygderna, och det har fått konsekvenser. Över tid behöver vi sträva efter att systematiskt bygga upp ett långsiktigt hållbart finansieringssystem som lägger grunden för en trygg och jämlik välfärd i hela landet. Utjämningsystemet klarar inte av att uppfylla sitt syfte, utan vi ser stora ojämlikheter i välfärdens kvalitet och i det lokala skatetrycket. Nyligen har en i raden av alla utredningar av utjämningsystemen genomförts. Även om man där för diskussioner om att i större grad ta hänsyn till gleshet och småskalighet är det inte den genomgripande reform som landsbygderna skulle behöva.

Centerpartiet kommer att kämpa för långsiktiga möjligheter att leverera en jämlik välfärd i hela Sverige, men det kommer att ta lång tid att upprätta. Därför måste investeringar i Sveriges landsbygder nu prioriteras med målet att skapa likvärdiga förutsättningar i hela landet. Landsbygderna har jämfört med större städer helt andra förutsättningar. Det handlar bl.a. om långa avstånd, småskaliga enheter, en åldrande befolkning och ett mindre befolkningsantal. Sammantaget har man kostnader som inte mer tätbefolkade delar av landet har. Här måste staten kompensera så att människor kan lita på välfärden, oavsett var de bor. De naturresurser som i dag bidrar till Sveriges ekonomi och tillväxt behöver i högre grad komma våra landsbygder till del. En grundläggande åtgärd som enkelt kan genomföras är att fastighetsskatten från elproducerande anläggningar stannar lokalt och regionalt. För vindkraften ser vi nu försök att påbörja detta, även om det som vi beskrivit ovan fortfarande är otillräckligt.

Samtidigt som Sverige underinvesterat i landsbygderna har politiken också överbyråkratiserat. Ett av de största hindren för en fungerande välfärd i våra landsbygder ligger i fyrkantiga regler och lagar som byggts upp under decennier – både från höger och vänster i politiken. På grund av politisk klåfingrighet, centralisering och långtgående detaljstyrning går resurser i alltför hög grad till administration i stället för till verksamheterna. Centerpartiet menar att all befintlig lagstiftning inom vård, skola och omsorg behöver ses över ur ett landsbygdsperspektiv och anpassas till landsbygdens villkor. Regler, förordningar och lagar som hindrar småskaliga välfärdslösningar anpassade efter landsbygdens behov ska avlägsnas. Riktade statsbidrag ska för mindre kommuner omvandlas till sektorsbidrag eller generella statsbidrag för att minska den administrativa bördan och möjliggöra för fler kommuner att ta del av statsbidragen.

3.4.1 Stärk vårdens tillgänglighet i hela landet

Problemen i svensk hälso- och sjukvård finns särskilt på landsbygden. Men här finns också andra utmaningar, som längre avstånd till vårdcentraler och sjukhus, särskilt till den specialiserade vården. Samtidigt är inte annan form av tillgänglighet, som upplevelsen av att få vård inom en rimlig tid eller kötider, generellt sett sämre på landsbygden. Dock ser det något sämre ut inom specialistsjukvården. För att rätta till detta krävs ett omfattande kompetenslyft för att vidareutbilda personal på landsbygderna och bättre möjligheter för regioner att rekrytera personal till välfärdens verksamheter på landsbygderna. Men grundläggande är också att regionerna har råd att hålla verksamheter öppna.

Genom en stärkt finansiering kan regionerna bättre samverka med kommunerna och fördela kostnaderna för välfärden på ett bättre sätt. Med statliga stöd som kan gå till exempelvis modern teknik och luftburna transporter kan man nå högt ställda mål om att akut vård snabbt ska nå invånare också i utpräglad glesbygd. Möjligheten till provtagning och bevakning av människors hälsotillstånd förbättras. Framför allt ökar tryggheten när färre vårdinrättningar behöver hotas av nedläggning. Beredskap i sjukvården måste stärkas i hela landet, men Försvarsberedningen har pekat ut att behoven är särskilt stora i Norrland och på Gotland, där robustheten i både primärvården och akutvården är otillräcklig för kris och krig.

Initialt vill Centerpartiet därför påbörja en förstärkning som utgår från att hela vårdkedjan – med vårdcentraler, regionsjukhus och universitetssjukhus – ska fungera. Primärvården utgör grunden i vårdkedjan, men ur ett beredskapsperspektiv finns det även ett stort behov av att stärka akutsjukvården i hela landet. Såväl bemanning och kompetens som tid och resurser för övning är viktigt i det här sammanhanget. För att stärka beredskapen och robustheten inom vården avsätter vi inledningsvis 500 miljoner årligen.

3.4.2 Infrastrukturen behöver mer än tomma ord

Både vägnätet och järnvägarna lider av en stor underhållsskuld, och potthålen hopar sig på vägarna. Det gäller inte minst på de enskilda vägar som regeringen i ännu en budget lämnar åt sitt öde, medan Centerpartiet ser till att utöka medlen för att de samfällt enskilda vägarna är en viktig del i en levande och fungerande landsbygd.

Möjligheten att välja tåget är viktig för att klara klimatomställningen. Järnvägen behöver därför bli ett alternativ i fler delar av landet. Det handlar dels om persontrafik, dels om godstransporter då järnvägarna är av fundamental betydelse för basindustrin. Vi kan inte längre lappa och laga i ett omodernt järnvägsnät. Det behövs en verklig upprustning och nya spår som kommer hela Sverige till del. Järnvägssatsningarna är en essentiell del av den plan för framtidens infrastruktur som måste tas fram och genomföras. För de stora investeringarna av nationellt intresse behöver nya vägar för finansiering prövas.

Trots allt sämre punktlighet och en fortsatt växande underhållsskuld undviker regeringen medvetet att åtgärda problemen i det befintliga järnvägsnätet. Samtidigt skyller regeringen på Trafikverkets kapacitet som försvar för uteblivna satsningar, trots att det faktiskt finns sätt att skala upp arbetet med hjälp av andra smarta upphandlingar, nya metoder och existerande teknik som används i andra länder för att göra åtgärder på kortare tid. Centerpartiet skjuter därför till 380 miljoner kronor i år för att utöka åtgärderna för de mest akuta bristerna på järnvägen.

Nattågen fyller en viktig funktion och gör att resenärer på ett smidigt och klimatvänligt sätt kan ta sig långa sträckor. Förra året meddelade SJ att de ställer in nattågen från Västsverige till Jämtland och Västerbotten, nattåg som har god beläggning och är viktiga för privatpersoner, företag och besöksnäringen i alla de berörda regionerna. Det finns också tåglinjer som skulle ha återupptagits efter många år av paus, som de mellan Stockholm och Trondheim, vilket nu inte blir av till följd av resursbrist. De 80 miljoner som regeringen i efterhand lägger till är inte ens hälften av vad Trafikverket menade skulle behövas för att också rädda nattågen mellan Göteborg och norra Sverige. Centerpartiet kräver att nattågen ska fortsätta att gå och skjuter direkt till de ytterligare 120 miljoner som behövs för detta i vårändringsbudgeten.

3.4.3 Behåll den statliga servicen i hela landet

En bra statlig service i hela landet är en grundprincip för Centerpartiet. Därför har Centerpartiet varit drivande i att få till de statliga servicekontor som i dag finns på 148 orter runt om i landet. Hela grundtanken med servicekontoren var att runt om i hela landet göra det enklare för invånare och företag att komma i kontakt med myndigheter såsom Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Migrationsverket genom att samla dem under ett och samma tak på många orter runt om i landet. Detta i stället för att som innan låta olika myndigheter ha sina egna mottagningar och öppettider, där de i värsta fall dessutom gav motsägelsefulla svar till invånare och företag.

Nu vill regeringen avveckla servicen på många orter. Under två år ska 35 av de lokala servicekontoren avvecklas, vilket är fel väg att gå och kommer att leda till försämrade statlig service på flera platser. Det innebär att en livlina för många mindre orter och bygder rycks undan, både i form av service till medborgare och i fråga om viktiga arbetstillfällen. Centerpartiet återställer servicekontorens finansiering i vårändringsbudgeten.

3.4.4 Ett riktigt mål för Sveriges självförsörjning av livsmedel

Sverige har en låg försörjningsgrad i fråga om livsmedel i förhållande till många andra länder. Den nya livsmedelsstrategin skulle enligt regeringen ge svaren på hur vi ökar Sveriges självförsörjningsgrad och främjar svenskproducerade varor för att rusta oss inför kristider. I stället återanvänder man det gamla mål som togs fram i samband med propositionen 2017, som är alltför vagt för att stärka Sveriges livsmedelsproduktion. Centerpartiet vill se en mycket ambitiösare livsmedelsstrategi. Framför allt saknar vi en målsättning för var svensk primärproduktion ska befinna sig om några år som kan bli en fungerande plan för att höja självförsörjningsgraden.

Vårt mål är att Sveriges självförsörjningsgrad höjs till minst 80 procent för att stärka vår beredskap vid kris och krig. För att påbörja vägen mot detta mål vill Centerpartiet fördubbla de öronmärkta medlen för livsmedelsstrategin, vilket innebär ett tillskott om 80 miljoner kronor i vårändringsbudgeten som måste gå till konkreta åtgärder på gårdsnivå. Den snabbutredning som Centerpartiet föreslog för mer än ett år sedan om hur hela livsmedelskedjans kostnader kan sänkas, med fokus på skatter och avgifter, måste också nu genomföras. Vi ser också, konkret, hur regeringens bristfälliga resurser för en stark och motståndskraftig livsmedelsproduktion i Sverige skapar risker för bl.a. virusjukdomen blåtunga och mul- och klövsjuka. Smittorna sprider sig i Europa samtidigt som veterinärbristen för lantbrukets djur blivit alltmer akut i Sverige, vilket Centerpartiet särskilt uppmärksammade och sköt till extra resurser för att täcka upp för i budgetmotionen för 2025.

3.4.5 Civilsamhällets infrastruktur

Infrastruktur är inte bara vägar, räls och kablar, utan civilsamhällets infrastruktur är mötesplatser och platser för kultur, idrott och demokrati i praktiken. Byalag som fixar aktiviteter för sin bygd, idrottsföreningar som ordnar cuper för barn och ungdomar eller trygghetsmöten i bygdegårdar, som några exempel. Idrott spelar en viktig roll inte minst för lokal sammanhållning och engagemang, för en lyckad integration och som en gemensam arena på tvärs av socioekonomiska skillnader eller oberoende av funktionsnedsättning.

Därför bör ett brett idrottsliv främjas i hela landet, där både etablerade och nya sporter, även digitala, blir tillgängliga för fler på ett jämlikt och jämställt sätt. Friluftslivet har en viktig roll för folkhälsan och närheten till naturen men också för stärkt beredskap hos var och en.

Till följd av regeringens politik har mycket av denna infrastruktur börjat avvecklas sedan de tillträdde. I budgeten som i höstas klubbades för 2025 valde de i stället att bekosta en dyr och ineffektiv reform med ett s.k. fritidskort som riskerar att slå helt fel. Centerpartiet värnar i stället goda grundförutsättningar för civilsamhället. Centerpartiet föreslår därför särskilda satsningar på såväl samlingslokaler, bygdegårdar och idrottsanläggningar som de folkrörelser som bär verksamheten, särskilt folkbildningen och idrottsrörelsen, i vårändringsbudgeten. Totalt avsätts 500 miljoner för detta i årets budget, och det består framför allt av medel direkt till idrottsrörelsen, inte minst för jämlik och jämställd idrott, och friluftslivet med totalt 250 miljoner och till folkbildningen med 200 miljoner samt stöd till organisationer som säkerställer samlingslokaler och andra delar av civilsamhällets fysiska infrastruktur med 50 miljoner.

3.5 Hela totalförsvaret grunden för stärkt beredskap

Det säkerhetspolitiska läget är förändrat i grunden, och osäkerheten framåt är fortsatt stor. Det vi kan säga är att Sverige, europeiska länder i Nato och EU behöver stärka våra egna förmågor, så att vi kan stå starka nog för att värna vår egen säkerhet även om Europa åter går mot ett mer stormaktsorienterat geopolitiskt spel. För detta är hela totalförsvaret avgörande. I synnerhet måste upprustningen följas av ytterligare upprustning av det civila försvaret för att skapa ökad motståndskraft i samhället i stort. Detta har också Centerpartiet konstaterat, inte minst i samband med Försvarsberedningens förhandlingar för ett år sedan då vi förespråkade att 100 miljarder skulle särskilt tillägnas det civila försvaret fram till 2030.

Sedan den 7 mars 2024 är Sverige fullvärdig medlem i Nato, och därför är alla länder i Norden gemensamt medlemmar i försvarsalliansen. I och med detta ställs exempelvis högre krav på den svenska infrastrukturen, och Försvarsmakten har pekat ut vissa vägar och järnvägar som behöver förbättras för att kunna transportera trupper och utrustning men även för att säkerställa den civila och militära rörligheten. Av detta skäl är det ännu viktigare att snabba på och utöka underhållet av järnvägen. Vi behöver säkerställa god transportinfrastruktur både inom landet och över landsgränser till våra grannländer, och med anledning av detta behöver det nordiska samarbetet om bl.a. infrastruktur stärkas. Centerpartiet har också föreslagit ett nordiskt ministerråd för infrastruktur och transporter för att tydliggöra vårt gemensamma ansvar för investeringar på området.

Kriget i Ukraina har visat att behovet av tillgängliga och säkra skyddsrum är av stor vikt för att civilbefolkningen ska vara så trygg som det bara går också om bomberna faller. Kommunerna har en nyckelroll i den civila beredskapsplaneringen. För en ambitionshöjning och den upprustning av det civila försvaret som omvärlden kräver behöver de mer pengar för att anställa fler med beredskapskompetens och genomföra fler övningar och utbildningar. De gröna näringarna och Sveriges bönder är viktiga för totalförsvaret, varför bättre beredskapslager behöver byggas upp och självförsörjningen av livsmedel och biodrivmedel måste stärkas. Detta har Centerpartiet särskilt pekat på i budgetmotionen för 2025.

Centerpartiet vill se en beredskapsmodell där näringslivet spelar en central roll utifrån en insikt om ett ömsesidigt beroende mellan det offentliga och näringslivet. Det kan exempelvis handla om att beredskapsåtgärder finansieras genom ersättning till näringslivet för att upprätthålla en tjänst eller en beredskap för vissa varor eller tjänster med utgångspunkt i avtal som beaktar försörjningstrygghet också vid höjd beredskap eller krig. Här finns det mer att göra.

Sverige har en låg försörjningsgrad i fråga om livsmedel i förhållande till många andra länder. Den nya livsmedelsstrategin skulle enligt regeringen ge svaren på hur vi ökar Sveriges självförsörjningsgrad och främjar svenskproducerade varor för att rusta oss inför kristider. I stället återanvänder man det gamla mål som togs fram i samband med propositionen 2017, som är alltför vagt för att stärka Sveriges livsmedelsproduktion. Centerpartiet vill se en mycket ambitiösare politik. Vårt mål är att Sveriges självförsörjningsgrad höjs till minst 80 procent för att stärka vår beredskap vid kris och krig.

Vi ser också att beredskapen i sjukvården måste stärkas i hela landet, men Försvarsberedningen har pekat ut att behoven är särskilt stora i Norrland och på Gotland, där robustheten i både primärvården och akutvården är otillräcklig för kris och krig. Initialt vill Centerpartiet därför påbörja en förstärkning som utgår från att hela vårdkedjan – med vårdcentraler, regionsjukhus och universitetssjukhus – ska fungera. Primärvården utgör grunden i vårdkedjan, men ur ett beredskapsperspektiv finns det även ett stort behov av att stärka akutsjukvården i hela landet. Såväl bemanning och kompetens som tid och resurser för övning är viktigt i det här sammanhanget. För att stärka beredskapen och robustheten inom vården avsätter vi inledningsvis 500 miljoner årligen.

3.5.1 Sveriges stöd till Ukraina måste öka

Sverige har starka statsfinanser, en stark försvarsindustri, en opinion som står helhjärtat bakom Ukraina och starka säkerhetsintressen av att Ukraina och inte Ryssland står som vinnare i kriget. Därför borde vi som land stå längst fram i Europa när det gäller ekonomiskt och militärt stöd. Det är Ukraina som kämpar vid frontlinjen och offerar sina liv för friheten och demokratin i Europa. Men vi måste göra vårt. Därför är stödet till den ukrainska kampen också en av Centerpartiets viktigaste prioriteringar. Ryssland ska ut ur Ukraina och också lämna tillbaka de sedan 2014 illegalt ockuperade områdena på Krim och i östra Ukraina. Faller Ukraina kan sannolikt fler europeiska länder stå på tur, och då riskerar kriget också direkt att komma till oss.

Efter en överenskommelse i riksdagen ligger det militära stödet till Ukraina utanför det ordinarie reformutrymmet. Frågan om hur stort stödet ska vara är därför en fråga om hur mycket större statsskuld vi kan acceptera för att hjälpa till under de år som Ukraina måste försvara sig och få bort den ryska ockupationsmakten från sitt territorium. Regeringen satte budgetramen till 75 miljarder över de tre åren 2024–2026 – alltså drygt 0,3 procent av BNP per år, vilket Centerpartiet hela tiden har ansett är alldeles för lite. Det rimliga är att Sverige likt de länder som går före ger en procent av BNP i ekonomiskt och militärt stöd varje år. Nu har regeringen också uttalat att en del av ramen för 2026 ska fördelas till innevarande år. Ett sådant beslut får inte riskera det fortsatta stödet, och det är inte tillräckligt.

Rysslands krig i Ukraina har skapat en humanitär katastrof och lämnat Ukrainas ekonomi i ruiner. Många tiotusentals människor har dött, skändats, skadats, lämnats bostadslösa och flytt. Människor svälter och fryser då Ryssland med precision gett sig på försörjningskedjorna och hindrat tillförsel av förnödenheter. Sverige, och EU, kommer att

behöva göra mer för att öka både det humanitära stödet till Ukraina och det ekonomiska stödet för att både kort- och långsiktigt bygga upp landet på nytt. Hjälpen från EU och västvärlden är, trots EU-faciliteten som bygger på beslagtagna ryska tillgångar, inte i nivå med Ukrainas behov. Centerpartiet vill att ytterligare humanitärt och ekonomiskt bistånd, utöver det militära stödet, går till Ukraina. För att samtidigt värna enprocentsmålet för biståndsbudgeten, som Centerpartiet menar bör nås stegvis åter genom en upptrappning till målnivån, bör 11 miljarder av Ukrainastöd under 2025 vara förenligt med OECD-Dacs biståndsdefinition.

Centerpartiet anser av dessa skäl därför att ett beslut om att utöka den på förhand annonserade stödramen för Ukraina till minst en procent av BNP årligen bör fattas av riksdagen snarast.

3.5.2 Strategisk reserv av biodrivmedel

För att möjliggöra omställningen av transportsektorn behöver förutom elektrifieringen också ett grönt alternativ till fossil bensin och diesel finnas för konsumenterna, utan att det blir dyrare. Samtidigt behöver vi i en säkerhetspolitiskt oroligare tid stärka vår självförsörjning av bränsle. I dag finns en reserv på 90 dagars nettoimport av råolja och oljeprodukter, men inget krav på hållande av lager eller beredskap för produktion av biobränsle. Därför bör staten beställa svenskt biobränsle av svensk råvara för att skapa en omfattande strategisk reserv. I nästa steg vill vi att staten upphandlar reserven och ställer krav på att den säljs billigt vid pump; det skulle innebära att vi sänker priset på biobränsle samtidigt som vi producerar mer av det. Det ska ske med ett krav på hur kostnaden för reserven tas ut på konsumentpriserna, så att bränslen med lägre andel fossilt innehåll ska vara billigare än det rent fossila drivmedlet. För ändamålet menar Centerpartiet att 250 miljoner ska skjutas till i vårändringsbudgeten för i år och att det kommer att innebära större anslag kommande år.

3.6 Trygghet

3.6.1 Tillräckliga och rätt resurser till polisen

Sverige befinner sig i ett allvarligt läge med en grov organiserad brottslighet på fram-marsch. Det behövs kraftfulla åtgärder för att bekämpa detta. De historiskt stora resursförstärkningar till rättsväsendet som görs är nödvändiga. Dessa ökade resurser går till att kunna bekämpa den grova organiserade brottsligheten men även till att bekämpa våld mot kvinnor och barn och det stora antalet brott, mängdbrott och vardagsbrott, där ofta småföretagare är de mest utsatta.

Resursökningarna har dock hittills inte gett de resultat som de borde ha gett. Därför föreslår Centerpartiet att medel omfördelas inom Polismyndigheten, så att grunduppdraget – inklusive hanteringen av våldet mot kvinnor och barn samt mängdbrotten och att det ska vara en närvarande polis i hela landet – kan genomföras. För detta avsätter vi särskilt 500 miljoner kronor. Nödvändigheten av detta är extra tydlig när stängning av för allmänheten öppna polisreceptioner sker i flera kommuner i landet.

Med en politik för att bryta utanförskap och få fler i jobb, inte minst unga, kan mycket av den grova organiserade brottslighetens möjlighet att rekrytera unga motverkas. I regeringens skrivelse *Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk* slås det fast att av de mest angelägna åtgärdsområdena för det breda brotts-

förebyggandet är nummer ett ”att motverka passivitet och utanförskap genom tydliga incitament för arbete och företagsamhet”. I stället har vi under nuvarande regering en låg tillväxt och en arbetslöshet som är historiskt hög. Regeringen har också under mandatperioden gjort det dyrare att anställa unga, både i gruppen 15–18 år och i gruppen 19–23 år.

Det är därför också nödvändigt att fullt ut säkerställa tillgången till och i större skala organisera avhopparprogram, där unga får hjälp att lämna gängkriminalitet. Här har regeringen missat att skjuta till tillräckliga resurser trots upprepad vädjan och varningar från kommunerna. Trots att antalet kommuner som ansökte om medel fortsätter att öka, till 52 under förra året, och att medlen tog helt slut även under 2024, precis som 2023, har regeringen inte ökat budgeten för avhopparprogram sedan de tillträdde. Centerpartiet vill i vårändringsbudgeten därför dubblera satsningen på avhopparprogram och skapa ett nytt nationellt program särskilt för unga.

3.6.2 Inrätta ett kraftfullt Ekokrim

Ekonomisk brottslighet är intimt förknippad med den grova och våldsamma organiserade kriminaliteten. För att komma åt det stora pengaflödet till gängen och deras uppdragsgivare måste ett särskilt fokus riktas mot just detta. En myndighet som har till uppdrag att bekämpa denna brottslighet måste ha förutsättningar att på egen hand sätta ihop utredningsteam med rätt kunskaper och kompetens på området. Därför behöver en ny spetsmyndighet växa fram ur nuvarande EBM och bli ett Ekokrim, med möjlighet att rekrytera och utbilda sin egen personal, som får de befogenheter som krävs för att självständigt kunna utreda och lagföra brottsligheten inom sitt område.

Ett stärkt brottsförebyggande arbete, som utgår från en myndighet med specialistkompetens på området, är nödvändigt för att snabbt sprida kunskap till de myndigheter, kommuner och organisationer som riskerar att drabbas. Men även att peka på de riskfaktorer som ligger i hur en del lagstiftning i dag är utformad kan vara något som en specialistmyndighet har särskilt goda förutsättningar att kunna lyfta.

För att genomföra allt detta föreslår Centerpartiet att ett ekokrim med spetskompetens som slår mot korruption, ekobrott och miljöbrott skapas fr.o.m. 2026 med resurser från dagens Ekobrottsmyndighet, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten samt en viss ytterligare resursförstärkning. Detta beräknas preliminärt innebära ett anslag på 1 500 miljoner kronor.

3.6.3 Lämnaprogram

Centerpartiet ser ett stort behov av ett mer sammanhållet stöd till våldsutsatta kvinnor. Parallellt med skjutningarna och sprängningarna i Sverige pågår en annan våldsepidemi som under perioder skördar lika många offer som det som fyller rubriker och nyhets-sändningar: mäns våld mot kvinnor, ofta i hemmet. Det är årligen alltför många kvinnor som förlorar sitt liv på grund av detta våld.

Mycket beror på svårigheter att hitta bostad och att ta sig ur ett ekonomiskt beroende. Detta medför problem för många kvinnor som vill lämna en destruktiv och våldsam relation. Centerpartiet vill därför tillföra 100 miljoner kronor till anslaget som gäller bidrag till brottsförebyggande arbete. Ett program med en lämnepeng ingår i det, som ska ge kvinnor som är utsatta för våld ett samordnat stöd och ekonomisk trygghet när de ska lämna en farlig relation, ett läge där kvinnor ofta blir inte bara fysiskt utan även eko-

nomiskt utsatta av den våldsamma personen, vad gäller allt från boende till finansiella åtaganden.

4 Det finanspolitiska ramverket och de offentliga finanserna

Centerpartiet delar vissa delar av den bedömning som regeringen gör i vårpropositionen vad gäller måluppfyllnad och den förda politikens förenlighet med ramverket. Det strukturella sparandet bedöms av regeringen vara neutralt 2025 (räknat utan Ukrainastöd), samtidigt som vi visat i inledningen av kapitel 3 i denna motion att regeringens prognos för innevarande års BNP-tillväxt ligger högre än hos de flesta andra bedömare och med en ökande avvikelse. En något mer expansiv finanspolitik hade inte bara gått att motivera mot bakgrund av det svaga konjunkturläget, utan hade i Centerpartiets mening varit önskvärd för att öka aktiviteten i ekonomin, mildra osäkerheten och dämpa inflationsutvecklingen. Det är värt att notera att exempelvis Konjunkturinstitutet dessutom räknar med ett positivt strukturellt sparande på 0,5 procentenheter i år trots en sannolikt djupare lågkonjunktur. Centerpartiet ser därför att reformutrymmet för innevarande år bör förstärkas med knappt 0,2 procentenheter av BNP.

4.1 Inriktning för framtida finansiering

Sverige står, vilket beskrivits tidigare i denna motion, inför stora utmaningar. Stora investeringar i klimatomställningen måste göras. Vår försvarsförmåga ska förstärkas. Kvaliteten och tillgängligheten inom välfärden ska förbättras. Samtidigt måste arbetslinjen värnas. Det leder till att svåra finanspolitiska avväganden måste göras. Reformerna måste genomföras på ett sätt som inte riskerar att återuppväcka hög inflation, som bidrar till att förbättra den svenska ekonomins funktionssätt och som är förenligt med det finanspolitiska ramverket.

Centerpartiet ser ett antal principiellt riktiga åtgärder för att bidra med finansiering för prioriterade reformer. Det handlar om att trygghetssystem som riktas till människor som är arbetsföra har ett stort jobbfokus och fungerar som omställningsförsäkringar. Ett ökat inslag av kvalificering in i välfärdssystemen kan också bidra med reformutrymme. Därtill bör antalet riktade statsbidrag minska, till förmån för ökade generella statsbidrag. Ineffektiva undantag från miljö- och klimatskatter bör också undanröjas.

Sverige har en statskuld som är historiskt låg och starka statsfinanser jämfört med liknande länder. Detta tack vare ett finanspolitiskt ramverk som Centerpartiet var med om att utforma och utveckla, som har tjänat oss väl för att ta oss ur 1990-talets ohållbara offentliga finanser och rusta oss för en kommande demografisk utveckling. I samband med övergången från överskottsmål till förmån för ett balansmål, som nu ska ske, hade Centerpartiet velat se att friggjorda resurser öronmärks för investeringar som ökar Sveriges framtida produktionsförmåga och det vi särskilt pekat ut är infrastrukturen. Detta är också viktigt för att långsiktigt stärka totalförsvarsförmågan. Nu kommer sannolikt en större nivåhöjning av försvarsanslagen att genomföras inom kort och på mycket kort tid. Centerpartiet delar bilden av att denna snabba anslagsökning bör möjliggöras till del och under en övergångsperiod med ett utökat budgetutrymme.

4.2 En första bedömning av utgiftstakets nivå för 2028

Utgiftstaket utgör en övre gräns för utgiftsnivån i statens budget och beslutas för tre år framåt. För att utgiftstaket ska främja en kontrollerad utgiftsutveckling, och vara ett stöd för att uppnå överskotts målet och långsiktigt hållbara finanser, är det en grundläggande förutsättning att takets nivå i normalfallet inte ändras.

Centerpartiet bedömer att regeringens förslag om en nivå på utgiftstaket år 2028 på 2 077 miljarder kronor är begripligt. Mot bakgrund av en övergång till balansmål inom kort samt behovet av snabbt och kraftigt ökade försvarsanslag är det rimligt att det finns ett större avstånd än normalt mellan framskrivningen av takbegränsade utgifter och det föreslagna utgiftstaket. Det är dock värt i sammanhanget att understryka vikten av att klara att prioritera om när omvärlden, bokstavligen, förändras. Stora nya utgiftsökningar behöver finansieras snabbt, men inte enbart med lån.

Martin Adahl (C)

Muharrem Demirok (C)

Elisabeth Thand Ringqvist (C)

Alireza Akhondi (C)

Malin Björk (C)

Ulrika Heie (C)

Anders W Jonsson (C)

Mikael Larsson (C)

Anna Lasses (C)

Helena Lindahl (C)

Rickard Nordin (C)

Anne-Li Sjölund (C)

Anders Adahl (C)

Daniel Bäckström (C)

Jonny Cato (C)

Christofer Bergenblock (C)

Catarina Deremar (C)

Martina Johansson (C)

Anders Karlsson (C)

Stina Larsson (C)

Ulrika Liljeberg (C)

Kerstin Lundgren (C)

Niels Paarup-Petersen (C)

Helena Vilhelmsson (C)